

Batasuna batasunean

JAKINek lehengo lepotik du burua. JAKINen batasun zaletasuna ez da oraingoa. Gure historia lekuko, gauza pare bat gogoratu nahi genuke. JAKIN izan zen, aldizkari eta talde bezala, 1964ko Baionako batasun bidea onartu zuen lehena. Eta duela hamar urte, Idazleen Ermuako Bileretako hitzaldiak argitaratuz, Arantzazuko batasunari bultzada eman zion. Gerora, batasun hori aldarrikatuz, eta inportanteago dena, praxiaren bidez batasun hori finkatuz eta osatuz jarraitu dugu.

Oraingoa ere, hurbildik jarraitu nahi izan dugu Euskaltzaindiaren VIII. Biltzarrea, bai prestakuntzan eta bai Biltzarrearen ospakuntzan bertan. Biltzarre hori, irailaren 4tik 8ra bitartean ospatu zen Bergarako Seminarioan, Eleizalde jaunaren mendeurrena ospatuz, eta Arantzazuko Biltzarretik hamar urtetara.

Biltzarre ireki honen gai nagusia, euskararen batasuna zen. Hamar urteren buruan, arauen ber-azterpena egingo zela Arantzazun hitzemandu zuen Euskaltzaindiak. Aita Villasantek sarrera hitzaldian adierazi zuenez, Bergarako Biltzarren helburu nagusienetako bat hauxe zen:

Arantzazuko arauak eman direnetik hamar urte igaro dira. Ber-azterpen bat egin behar da orain, arau haiek zer harrera izan duten ikusteko.

Eta zer da ikusi dena? Datuak gogoratu beharrik ba al dugu?

Hau da Euskaltzaindiak berak ikusi duena, azken eguneko adierazpen agirian aldarrikatu zuenez:

Biltzarrerako egin diren azterketei esker, garbi ikusi du duela hamar urte Arantzazun eskaintako batasun asmoak eta arauak izan duten baietza eta eragina.

Baietza eta eragina. Egia da. Aski frogatua gelditu da Euskaltzaindiaren eskaintza, herriak onartu duela. Onartu eta aurrera eraman, hainbeste idazle, eragile, alfabetatzaile eta irakasleren lan aspergaitzari esker.

Bide luzea dago Arantzazutik Bergarara. Arantzazuko eta Bergarako Biltzarren artean nabaria zen aldea; ahobatez aitortua. Urrats kualitatiboa gertatu da bien bitartean. Biltzarrean aurkeztu zen soziologi eta estadistika lanak, Arantzazun ereindako haziak lur hartu duela eta erroak eginak dituela erakutsi zuen. Etorkizunari buruz Arantzazun egindako apostua atera da garaile. Horrek du etorkizuna. Berekin ditu batasunak gehiengoa, eta dinamika. Nahiz kultura idatzian, nahiz irakaskuntzan. Ez da beste aposturen beharrik, konplexurik gabe joka dezake aurreantzean Euskaltzaindiak, Bergarako adierazpenaren bigarren puntuan agintzen duena betetzen:

Hori horrela delarik (**batasunaren onarpena, alegia**), orduan hartu zen bidetik, euskararen batasun lanak aztertea, sakontzea eta aintzinatzea nahi du.

Hitza eman du Euskaltzaindiak: batasuna aztertu, sakondu eta aintzinate nahi du. Eta jadanik hasia da hitza betetzen: dagoeneko Batzorde berezituak sortu dira, hizkuntz-alorrak banan banan aztertzeke, eta batasun bide zehatzak proposatzeko.

Dinamika berri bat eman dio Bergarako Biltzarrak Euskaltzaindiari, bere buruan konfiantza. Datuak eskutan, badaki orain ingurunea interpretatzen, hauzi bakoitza zertan den, zer den heldurik, non diren hutsuneak, non erresistentziak.

Begarako Biltzarra, bada, onuragarria izan da oso. Askorentzat terapia, elkarri entzun diogu. Tentsioak baretu ote? Eten eta haustura berririk ez da sortu behintzat. Joera gutzietako jenderik izan zen han, gainera.

Konstatazio pare bat azpimarratu nahi genuke: bat, burruka, behar zen eremura ekarri dela, alegia, hizkuntz-jakintzara, politizatze arinegiak eta demagogiak aldentuz. Eta bi, batasunaren aurkakoen ekintzan, dela prentsaren bidez egin denean, dela Bergaran bertan, ez da alternati-

barik eskaini. Eta eskainita ere, aukera berriak onarpenik duenentz jakiteko, hamar urteko epea eman beharko litzateke berriz. Eta gero gerokoak. Ba al dugu asti horren luxoa hartzeko eskubiderik?

Euskaltzaindiaren VIII. Biltzarre honek epe bat ixten du, eta berri bat hasten. Esperimentu gisa eskaini zen Arantzazuko batasun-asmoa. Hamar urteren buruan aldi hori amaitu da, eta ondo amaitu ere.

Batasuna osatzeari ekin behar zaio orain. Nahitaezkoa da hizkuntza standard bat lehenbailehen lortzea. Egoera soziopolitiko berri baten atarian gaude, eta euskara Euskal Herriaren hizkuntz osoa nahi dugunontzat, hizkuntza batu eta standard bat baldintza minimoa da. Ofizialduko bada, instituzionalduko bada, gizarte osora hedatuko bada, komunikabideetan erabiliko bada, euskara bakar eta guztion hori urjentziarik handienaz erdiestekoa da. Urjentziaren kontzientziaz heldu behar diogu langintzari.

Batasunerako bidean ari diren Erakunde eta Elkarte guztiekin premiazko harremanak indartzeko nahia aditzera ematen du (Euskaltzaindiak).

Urjentziaren premiak eta lanaren handiak bultzata egingen du dei hau Euskaltzaindiak. Erakunde honen gidaritzapean, elkar lan hori premiazkotzat jotzen dugu. Bada denentzat lekurik, euskara kultur hizkuntza eta euskaldun guztion mintzaira bihurtzeko lana luzea bait da.